

# KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä  
2.9.2011  
Taltionumero  
2486  
Diaarinumero  
3788/3/10

1 (7)

**Asia** Vammaisille järjestettävää kuljetuspalvelua koskeva valitus

**Valittaja** B tyttärensä A:n edunvalvojana

**Päätös, jota valitus koskee**

Helsingin hallinto-oikeus 5.10.2010 nro 10/0936/6

## Asian aikaisempi käsittely

*X:n sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaoston alainen viranhaltija on päätöksellään 25.2.2010 hylännyt A:n vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaisen kuljetuspalveluhakemuksen, koska häntä ei voitu enää 31.3.2010 jälkeen pitää kuljetuspalvelujen suhteen vaikeavammaisena.*

*X:n sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaosto on päätöksellään 21.4.2010 § 25 pysyttänyt viranhaltijan päätöksen.*

## Hallinto-oikeuden ratkaisu

*Helsingin hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt valituksen.*

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut

niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammapalveluasetus) 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Pykälän 2 momentin mukaan kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka saa näitä palveluja muun lain nojalla.

Vuonna 1984 syntynyt A on kehitysvammainen ja hänellä on toispuoleinen halvaus oikealla sekä epilepsia. Fysioterapeutin 30.6.2010 antaman lausunnon mukaan A liikkuu paljon kävellen ja hän kulkee työpaikalle bussilla. Lausunnon mukaan kävely on epäsymmetristä vasemman kyljen johtaessa liikettä. A kompastelee ja kaatuilee ajoittain etenkin, jos kävelyalusta on epätasainen tai sään vuoksi jäinen. A asuu X:n kunnassa asuntolassa, josta hän liikkuu muun muassa työpaikkaansa ja erilaisiin harrastuksiinsa X:n kuntaan ja Y:n kuntaan.

Asiakirjoista ilmenevän selvityksen mukaan kelloa ymmärtämättömällä A:lla on muun muassa toispuoleiseen halvaukseen ja epilepsiaan liittyen vaikeuksia liikkua julkisilla liikennevälineillä. Jäinen sää talvisin ja kantamukset vaikeuttavat myös liikkumista, ja bussiyhteydet asuntolasta ovat puutteelliset viikonloppuisin. Hän kävelee kuitenkin ilman apuvälineitä ja käyttää bussia muun muassa työmatkoillaan. Tähän nähden ja muu asiakirjoista ilmenevä selvitys huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että A:ta ei ole pidettävä vammaispalvelulaissa ja -asetuksessa tarkoitettuna vammansa tai sairautensa johdosta kuljetuspalvelua välttämättä tarvitsevana henkilönä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Viranhaltija on siten voinut lopettaa A:lle vammaispalvelulain mukaan myönnetyn kuljetuspalvelun. Jaoston päätöstä ei ole syytä muuttaa.

### **Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa**

A on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden ja lautakunnan päätökset kumotaan.

Vaatimuksensa tueksi A on esittänyt muun ohella seuraavaa:

Joukkoliikennevälineiden käyttö aiheuttaa A:lle kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Hän ei tunne kelloa eikä osaa lukea aikatauluja. Lisäksi linja-autoja ei kulje niihin harrastuksiin, joissa hän käy. Työreitti, jonka A kulkee bussilla yksin, on pitkäaikaisen opettelu tulosta. Hän ei pysty oikeanpuoleisesta halvauksesta johtuen kävelemään kilometriä pidempiä matkoja yhteen menoon eikä kantamaan mitään tavaroita mukanaan. A harrastaa sählyä, jolloin hänellä on oltava kypärä ja suojukset aina mukana. Julkisilla kulkuneuvoilla hän ei voi osallistua harrastuksiin. Kun A:lla ei ole ollut mahdollisuutta taksikuljetuksiin, hänen käyntinsä vanhempien luona, ystävien tapaamiset, kirjastossa käynnit ja muu harrastuksissa käyminen ovat vaikeutuneet ja hänen mielenterveysongelmansa ovat lisääntyneet. A:n sairastama epilepsia ja sairauden aiheuttamat kohotukset ovat terveysriski hänen kulkiessaan yksin joukkoliikennevälineillä.

*X:n sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaosto* on antanut valituksen johdosta selityksen. Yksilöasiainjaosto toteaa selityksessä muun ohella, että A:n ei voida katsoa välttämättä tarvitsevan kuljetuspalvelua, jotta hän suoriutuisi tavanomaisista elämäntoiminnoistaan ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. A kulkee työmatkansa omatoimisesti linja-autolla eikä hän tarvitse liikkueessaan apuvälineitä. Linja-autovuorojen puuttuminen tai vuorojen harvat välit eivät ole peruste kuljetuspalvelujen myöntämiselle.

A on antanut vastaselityksen, jossa todetaan muun ohella, että A:lle on vuosien harjoittelun tuloksena syntynyt vain yksi matka jonka hän kykenee kulkemaan itsenäisesti. Hän osaa käyttää vain yhtä bussia eikä junalla tai muulla yleisellä kulkuneuvolla kulkeminen onnistu. Hän ei kykene kulkemaan muualle kuin töihin ilman saattajaa. A:n tarvitsemat palvelut ja tukitoimet tulisi järjestää siten, että ne tukisivat hänen omatoimista suoriutumistaan.

### **Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu**

Korkein hallinto-oikeus kumoaa Helsingin hallinto-oikeuden ja X:n sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaoston päätökset ja palauttaa asian yksilöasiainjaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

### *Perustelut*

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 8 §:n 2 momentin (981/2008) mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammaispalveluasetus) 4 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistykseen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset.

Vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Hallituksen esityksessä laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista sekä laiksi sosiaalihoitolain 17 §:n muuttamisesta (HE 219/1986 vp) lausutaan s. 4, että vaikeavammaisten tasa-arvon kannalta on tärkeää, että heidän mahdollisuutensa saada kohtuullinen määrä heidän omatoimisen suoriutumisen vuoksi välttämättömiä erityispalveluja ja tukitoimia tulisi valtakunnallisesti yhdenmukaisesti turvatuksi. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan kunnille säädettäväksi erityinen järjestämisvelvollisuus sellaisten palvelujen ja tukitoimien osalta, jotka ovat vaikeavammaisten henkilöiden itsenäisen suoriutumisen kannalta välttämättömiä. Tällaisiksi on katsottu muun muassa kuljetuspalvelut.

Hallituksen esityksessä lausutaan edelleen (s. 6), että liikkuminen on eräs olennaisimpia osallistumisen edellytyksiä. Koulunkäynti, työ ja harrastukset edellyttävät mahdollisuutta liikkua. Lakiehdotuksen mukaisilla kuljetuspalveluilla turvattaisiin myös vaikeimmin vammaisille henkilöille kohtuulliset liikkumismahdollisuudet samoin kustannuksin kuin muillekin kansalaisille.

Hallituksen esityksen lain 8 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan (s. 13) kuljetuspalveluja järjestettäisiin asetuksella tarkemmin säädettävin perustein sellaiselle vaikeavammaiselle henkilölle, joka ei vammansa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Tällaisia ovat muun muassa vaikeasti liikuntavammaiset, kuurosokeat sekä sokeat henkilöt. Kuljetuspalveluja voidaan tarvittaessa täydentää sosiaalihuoltolain mukaisilla kotipalveluilla, joihin kuuluvat muun muassa saattopalvelut.

Asiakirjoissa olevan 11.1.2010 päivätyn lääkärinlausunnon mukaan A ei kykene itsenäisesti kulkemaan junalla tai bussilla. Hänen terveydentilansa on oleellisesti ennallaan. Hänellä on epilepsia-kohtauksia jopa kuusi kertaa päivässä, enimmäkseen pieniä. Hän tarvitsee paljon taksikuljetuksia muun muassa harrastuksiinsa.

Fysioterapeutin 30.6.2010 kirjoittaman lausunnon mukaan A asuu erityishuoltopiirin asuntolassa, josta on matkaa noin viisi kilometriä X:n torille. Hän käy päivittäin palvelukeskuksessa suojatyöpaikassa, jonne asuntolasta on matkaa kolme ja puoli kilometriä. Lisäksi hän käy pelaamassa salibandya säännöllisesti kerran viikossa Y:n kunnassa.

Lausunnosta ilmenee, että A:n kävely on epäsymmetristä vasemman kyljen johtaessa liikettä. Kävellessä vartalossa ei tule lainkaan myötäliikettä tai kiertoa. Oikea lonkka on ulkokierrossa, askeltaessa tukivaihe on lyhyt, oikea jalka tulee päkiä edellä alustaan nilkan stabiliteetin ollessa varsin huono, mikä aiheuttaa ajoittain kompastelua ja kaatumista etenkin, jos kävelyalusta on epätasainen tai maa jäinen. A liikkuu paljon kävellessä. Työpaikalle hän kulkee bussilla ja fysioterapiaan vaihtoehtoisesti bussilla tai taksilla. Bussilla liikkueensa hän on kaatunut usein bussiin mennessään tai siitä ulos tullessaan, sillä X:n kunnassa liikennöivät busit ovat niin sanottuja normikorkuisia, jonne noustaankin muutama korkea porras. A ei tunne kellonaikoja, joten tämä hankaloittaa myös julkisilla kulkuneuvoilla liikkumista.

A:n on hankala liikkua yleisillä kulkuneuvoilla, jos hänellä on tavaraa mukanaan. Tavaroita kantaessaan hänen on vaikea tai lähes mahdotonta ottaa tukea vasemmalla kädellä kaiteista oikean käden ollessa täysin käyttöetön.

A asuu X:n erityishuoltopiirin asuntolassa. Hän ei pysty itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä lukuun ottamatta matkaa asuntolasta palvelukeskukseen, jota matkaa hänen kanssaan on vuosia harjoiteltu. A ei siis vammansa ja sairautensa johdosta pysty yksin käyttämään tarpeellisiin asiointi- ja virkistysmatkoihinsa julkisia joukkoliikennevälineitä, mutta omatoiminen liikkuminen on mahdollista kuljetuspalveluja käyttäen.

A:lla on edellä mainitut seikat huomioon ottaen erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän vammansa ja sairautensa johdosta voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. A:ta on pidettävä kuljetuspalveluja järjestettäessä vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä. Tämän vuoksi Helsingin hallinto-oikeuden ja X:n sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaoston päätökset on kumottava ja asia palautettava yksilöasiainjaostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Irma Telivuo

Matti Pellonpää

Alice Guimaraes-Purokoski (t)

Outi Suviranta

Maarit Lindroos-Kokkonen

Asian esittelijä,  
esittelijäneuvos Marja-Terttu Savolainen

**Jakelu**

Päätös

A, maksutta

Jäljennös

Helsingin hallinto-oikeus

X:n sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöasiainjaosto